

XXVI Beynəlxalq "Xəzər Neft və Qaz – 2019"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 29-da Bakı Sərgi Mərkəzində Xəzəryanı regionun energetika sektoru üzrə ən irimiqyaslı tədbiri – XXVI Beynəlxalq "Xəzər Neft və Qaz – 2019" sərgi və konfransının, həmçinin IX Xəzər Beynəlxalq energetika və alternativ enerji sərgisinin açılışında iştirak etdi.

Böyük Britaniyanın "ITE Group Plc" şirkətinin baş məsləhətçisi Endryu Vud çıxış edərək dedi:

- Zati-aliləri, cənab Prezident!

Xanımlar və cənablar!

Bakıda keçirilən 26-cı sərginin Təşkilat Komitəsinin adından danışmaqdan məmnunam. Bizim burada keçirdiyimiz sərgi və konfrans ilk tədbirdən indiyədək əldə olunmuş möhtəşəm nailiyyəti nümayiş etdirir. Bir çoxları kimi hər dəfə Bakıya gələndə təkə neft və qaz sənayesindəki inkişaf deyil, - sözsüz ki bu inkişaf nəhəngdir, - həm də bütün ölkədəki böyük inkişaf məndə dərin təəssürat yaradır. Biz bu gözəl sərginin təşkilinə göstərdiyi köməyə görə SOCAR və Energetika Nazirliyinə minnətdarıq. Düşünürəm ki, bu il buraya gələn şirkətlərin dördü birinin yeni olması sərginin uğurunun göstəricisidir. Sizin hamınıza böyük uğur və səmərəli fəaliyyət arzulayıram. Çıxış üçün cənab Prezidenti tribunaya dəvət edirəm.

Dövlətimizin başçısı açılış mərasimində geniş nitq söylədi.

- Hörmətli xanımlar və cənablar!

Əziz dostlar!

Bu gün Xəzər Neft və Qaz Sərgisi öz işinə başlayır. Bu münasibətlə sizi təbrik edirəm. Bu, çox əlamətdar hadisədir. Bu sərgi dünya miqyasında çox önəmli beynəlxalq tədbirlərdən biridir.

Bu sərgi 26-cı dəfədir keçirilir və sərgiyə maraq azalmır. Çünki bu il sərgidə 30-dan çox ölkədən 300-ə yaxın şirkət iştirak edir və bu, çox gözəl göstəricidir. İyirmi altı il ərzində sərgi dünyanın neft şirkətlərinin diqqətini cəlb edir. Bu onu göstərir ki, Azərbaycanın neft-qaz resursları bu gün və gələcəkdə xarici şirkətlər üçün böyük maraq kəsb edəcək.

Mən birinci sərgini xüsusi qeyd etmək istəyirəm 1994-cü ildə keçirilmiş birinci sərgi Azərbaycanı dünyaya təqdim etdi. Azərbaycanın zəngin neft-qaz resursları haqqında dünyaya məlumat verdi. Çünki o vaxt Azərbaycan haqqında məlumat çox məhdud idi, bizim ölkəmiz gənc müstəqil dövlət idi, müstəqilliyimizin ilk illərini yaşayırdı. Əlbəttə, dünyada xüsusilə neft-qaz aləmində Azərbaycanın potensialı haqqında məlumat demək olar ki, yox idi. Sərginin keçirilməsi, Azərbaycana diqqətin cəlb edilməsi gələcəkdə Azərbaycanın neft-qaz sektorunun inkişafı üçün çox önəmli rol oynadı. Mən bunu nəzərə alaraq sərginin iştirakçılarına bir daha minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Çünki onların bu qərarı, Bakıda bu sərginin keçirilməsi və ondan sonra uzun illər bizimlə əməkdaşlıq etmələri, əlbəttə ki, təqdirəlayiq bir haldır.

1994-cü ildə ilk sərgi keçiriləndə ölkəmizdə vəziyyət tam fərqli idi. Azərbaycan çox ağır iqtisadi vəziyyətdə idi, siyasi böhran demək olar ki, ölkəmizin inkişafına böyük zərbə vurmuşdu, ölkəmizin inkişafı ilə bağlı aydın təsəvvür yox idi. Əlbəttə, zəngin neft-qaz resurslarına malik olan ölkə üçün yeganə çıxış yolu sabitliyin bərpası və neft resurslarından səmərəli istifadə edilməsi idi ki, sərmayə

qoyuluşu gəlsin və ölkəmizin iqtisadi potensialı artsın. 1994-cü ildə sərgidən yaranan mənfəət, o cümlədən siyasi mənfəət bu gün də bizə imkan verir ki, həm neft-qaz sektorumuzu, eyni zamanda, ümumiyyətlə ölkəmizi inkişaf etdirək.

Müasir neft sənayemiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Çünki məhz o, Azərbaycan rəhbərliyinə gələndən sonra ölkəmizdə vəziyyət sabitləşdi. Azərbaycan inkişaf yoluna qədəm qoydu və xarici investorlar bizə inandı. Çünki o vaxt bu inam əsas şərt idi. Bu inam olmasaydı, Azərbaycana heç kim böyük sərmayə qoymazdı. Çünki Azərbaycan o vaxt çox riskli bir ölkə kimi tanınırdı və investorları buraya cəlb etmək üçün böyük səylər göstərilmişdir. 1994-cü ilin sentyabr ayında "Azəri-Çıraq-Günəşli" neft yataqları üzrə imzalanmış kontrakt demək olar ki, bizim inkişafımıza çox böyük təkan verdi. Təsədüfi deyil ki, bu kontraktın miqyasına və əhəmiyyətinə görə ona "Əsrin kontraktı" adı verilmişdir. "Əsrin kontraktı"nın imzalanmasından sonra Azərbaycana böyük həcmdə sərmayə qoyuluşu başlamışdır və eyni zamanda, ondan sonra digər kontraktlar da imzalandı. "Əsrin kontraktı"nın çox böyük əhəmiyyəti var. Bu gün də bu əhəmiyyət kifayət qədər böyükdür. İki il bundan əvvəl kontraktın müddəti uzadıldı, 2050-ci ilə qədər bu kontrakt qüvvədə olacaq. Yəni, bu, o deməkdir ki, Azərbaycanın neft-qaz resursları, eləcə də "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarından çıxarılaçaq neft-qaz bundan sonra da uzun illər ərzində Azərbaycan xalqına, dövlətinə xidmət göstərəcəkdir.

Onu da bildirməliyəm ki, sərginin "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağı üzrə imzalanmış Sazişə də çox böyük dəstəyi olmuşdur. Çünki o Saziş məhz 1996-cı ildə keçirilmiş sərgi zamanı imzalanmışdır. O vaxt "Şahdəniz" yatağına xarici investorları cəlb etmək o qədər də asan məsələ deyildi. Çünki xarici şirkətlərin əsas hissəsi neft yataqlarına daha böyük maraq göstərirdi. Çünki mənfəət baxımından əlbəttə ki, bu, daha cəlbədicidir. Qaz yataqlarına isə maraq o qədər də böyük deyildi. O vaxt qaz amili enerji təhlükəsizliyi baxımından o qədər də böyük əhəmiyyət kəsb etmirdi. Buna görə "Şahdəniz" yatağı üzrə imzalanmış kontraktın da ölkəmiz üçün çox böyük faydası oldu və bu gün biz bunun xeyrini görürük. Çünki bu gün "Şahdəniz"dən çıxarılan qaz həm daxili bazara göndərilir, eyni zamanda, bizim ixrac potensialımızı artırır. "Şahdəniz" bu gün Cənub Qaz Dəhlizinin resurs bazasıdır. Məhz "Şahdəniz" yatağının mövcudluğuna, yatağın işlənilməsinə görə bu gün nəhəng Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi icra edilir.

Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşması tarixi hadisədir. Bu, nəhəng infrastruktur layihəsi həm ölkəmiz, həm də digər ölkələr üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşması üçün bir çox önəmli addımlar atılmışdır və əlbəttə ki, burada beynəlxalq əməkdaşlıq xüsusi yer tutur. Çünki əgər genişmiqyaslı beynəlxalq əməkdaşlıq olmasaydı, bu nəhəng layihəni icra etmək mümkün olmazdı. 2012-ci ildə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında imzalanmış TANAP layihəsi Cənub Qaz Dəhlizinin önəmli hissəsidir. Keçən il – düz bir il bundan əvvəl mayın 29-da Səngəçal terminalında Cənub Qaz Dəhlizinin rəsmi açılışı olmuşdur. Beləliklə, böyük layihənin icrası istiqamətində çox önəmli addımlar atılmışdır. Bildiyimiz kimi, Cənub Qaz Dəhlizi dörd hissədən ibarətdir. Onlardan üçü artıq reallaşmış, dördüncü layihə də uğurla icra edilir.

Keçən il TANAP-ın istifadəyə verilməsindən sonra Azərbaycan öz qaz resurslarını xarici bazarlara daha böyük həcmdə ixrac etməyə başlamışdır. Beləliklə, Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşması üçün çox önəmli şərait yaradılmış və addımlar atılmışdır.

Prezident İlham Əliyev bir daha vurğuladı: "Mən bu gün Azərbaycan neftçilərinin əməyini qeyd etmək istəyirəm. Azərbaycanda neftçi peşəsi həmişə böyük hörmətə malik olub, bu gündə bu, belədir. Azərbaycan neftçiləri ölkəmizin uğurlu inkişafı üçün, çox böyük işlər görürlər, gəhrəmanlıq göstərirlər, ağır şəraitdə dənizdə ölkəmizin qüdrətini artırırlar.

Bugünkü Azərbaycan reallıqları onu göstərir ki, biz düzgün yoldayıq. 1994-cü ildə başlanılmış və uğurla davam etdirilən neft-qaz siyasətimiz bu gün Azərbaycanın reallıqlarını şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Bu gün Bakı şəhəri dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biridir. Biz regional inkişaf proqramını uğurla icra edirik. Əlbəttə, bundan sonra da çalışmalıyıq ki, büdcəmizi daha çox qeyri-neft sektorunun hesabına təmin edək və buna yaxınlaşırıq. Ancaq onu da bilməliyik ki, neft-qaz sektoru bizim üçün prioritet sektor olaraq qalacaqdır.

Mən sərginin keçirilməsi münasibətilə sizi bir daha təbrik etmək istəyirəm. Sərginin təşkilatçılarna

təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Sərgiyə uğurlar arzulayıram. Sağ olun."

Sonra ABŞ Dövlət Departamentinin enerji ehtiyatları bürosunda dövlət katibi köməkçisinin birinci müavini Kent Loqsdon çıxış etdi:

- Sabahınız xeyir, Prezident Əliyev!

Baş nazir Məmmədov, energetika naziri Şahbazov. Nazirlər, səfirlər, xanımlar və cənablar.

Artıq 26-cı ildir ki, keçirilən bu tədbirdə Azərbaycanın global enerji bazarına verdiyi töhfələri qiymətləndirmək üçün ölkəyə yenidən qayıtmaq məndə məmnunluq hissi oyadır. Əlbəttə ki, Azərbaycan "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsi üzrə sabit tərəfdaşlığa nail olub. Bu layihə Avropanın enerji təhlükəsizliyini artıracaq. Azərbaycan və tranzit ölkələr üçün yeni və etibarlı uzunmüddətli gəlir mənbəyi olacaqdır.

Amerika Birləşmiş Ştatları 10 il bundan əvvəl layihə ilə bağlı təşəbbüs irəli sürüləndə ona güclü dəstək göstərmişdir. Biz Azərbaycanın enerji resurslarının inkişafını və dünya bazarına çıxışını dəstəkləyirik. Hökumətimizin ən yüksək dairələrində Azərbaycanın suverenliyinə və müstəqilliyinə dəstəyimizi nümayiş etdirmək üçün indi ABŞ Prezidenti Donald Trampın Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Zati-aliləri İlham Əliyevə ünvanladığı məktubu oxumaq istəyirəm.

Kent Loqsdon Prezident Donald Trampın məktubunu oxudu.

Daha sonra Böyük Britaniyanın beynəlxalq ticarət üzrə dövlət katibi Liam Foksun videomüraciəti təqdim olundu. Videomüraciətdə deyilir:

- Zati-aliləri Prezident Əliyev!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar.

Sizin hamınızı Londondan salamlamaqdan çox məmnunam və mən şəxsən sizinlə birgə ola bilmədiyimə görə çox təəssüflənirəm.

1994-cü ildə imzalanmış "Əsrin müqaviləsi"nin 25-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz bir vaxtda bugünkü tədbir ölkələrimiz üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu, həmçinin Böyük Britaniyanın Azərbaycana ilk investisiya yatırmasının təcəssümüdür. "Əsrin müqaviləsi" imzalanandan indiyədək biz birlikdə böyük mənfəət əldə etmişik.

Onun müddətinin 2050-ci ilədək uzadılması bizim paylaşdığımız etimadın və BP-nin rəhbərlik etdiyi konsorsiumla Azərbaycan hökuməti arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın sübutudur.

Mən builki Xəzər Neft və Qaz sərgisi və konfransında hər kəsə uğurlar arzulamaq istərdim və tezliklə şəxsən iştirak etməyimi səbirsizliklə gözləyirəm.

Sonra Prezident İlham Əliyev sərgi ilə tanış oldu. Sərgidə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti – SOCAR geniş təmsil olunur.

Dövlətimizin başçısına burada SOCAR-ın neft-qaz-kimya kompleksi layihəsi haqqında məlumat verildi. Layihənin əsas məqsədi ölkə əhalisini təmizlənmiş təbii qazla təmin etmək və neft-kimya məhsullarını istehsal etməkdir.

Prezident İlham Əliyev BP-Azərbaycanın stendində də oldu. Dövlətimizin başçısına burada AÇG-nin 25 illiyi ilə bağlı uğurlar və növbəti 25 illik plan barədə məlumat verildi. BP-Azərbaycan ölkənin və Cənubi Xəzər regionunun aparıcı əməliyyatçısı kimi fəaliyyət göstərir.

İtaliyanın SAİPEM şirkəti, Belarusun dövlət neft-kimya konserni olan Belnefttehim də sərgidə təmsil olunur.

Prezident İlham Əliyev Fransanın TOTAL şirkətinin stendinə də baxdı. Şirkət Azərbaycanda kəşfiyyat-istehsalat fəaliyyətinə 1996-cı ildən başlayıb. 2012-ci ildə TOTAL Xəzər dənizinin dərinliklərində Abşeron bloku ilə əlaqədar böyük bir kəşf edib. 2018-ci ildə TOTAL və SOCAR Abşeron yatağının operatoru olan birgə əməliyyat şirkəti yaradıblar.

ABŞ, Rusiya, Almaniya, Çin, İngiltərə, Norveç, Özbəkistan, Türkiyə və digər ölkələrin şirkətlərinin stendləri də sərgidə geniş təmsil olunur.

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin TPAO şirkətinin stendində də oldu.

Sonda dövlətimizin başçısı sərgi və konfransın xatirə kitabını imzaladı.

Mayın 30-da Bakıda "Bilgah Beach Hotel" otelində Xəzəryanı regionda energetika sektorunun nəhəng tədbiri sayılan 26-cı Beynəlxalq "Xəzər Neft və Qaz" konfransı işə başladı. Konfransdakı

çıxışında Energetika naziri Pərviz Şahbazov ümummilli lider Heydər Əliyevin strategiyasının başlanğıcı ilə eyni vaxta təsadüf edən "Xəzər Neft və Qaz" sərqi-konfransının neft sənayemizin yeni mərhələdə inkişafına dünyanın diqqətini cəlb edən birinci tədbir kimi mühüm rol oynadığını bildirdi.

O vurğuladı ki, ötən 23 ildə ölkə iqtisadiyyatına 263 milyard dollar investisiya yatırılıb. Bu vəsaitin 100.6 milyard dolları məhz neft sektoruna yönəldilib: "Bu yaxınlarda 6 milyard dollarlıq "Azəri-Mərkəzi-Sərqi" layihəsinin təsdiqlənməsi ilə indiyədək təxminən 485 milyon ton neft və 158 milyard kubmetr qaz hasil olunan və 36 milyard dollardan çox sərmayə qoyulan "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlar blokunun işlənməsində ikinci mərhələyə başlanılıb".

SOCAR-ın prezidenti Rövnaq Abdullayev bildirdi ki, beynəlxalq aləmdə Avropanın ən böyük enerji və infrastruktur layihəsi kimi diqqət mərkəzində olan "Cənub Qaz Dəhlizi" çərçivəsində qazanılan uğurlar bunun daha bir təzahürüdür: "Ötən il biz Azərbaycanın təşəbbüsü və liderliyi ilə iki qitədə və bir neçə ölkədə həyata keçirilən bu möhtəşəm meqalayihənin 4 seqmentindən 3-nü "Şahdəniz-2", Cənub Qafqaz Kəmərinin genişləndirilməsini və TANAP layihəsinin birinci hissəsini uğurla başa çatdırdıq. Artıq təbii qazın Xəzər dənizindən Avropaya nəql olunmasının bir addımlığındayıq. İnanırıq ki, Azərbaycan perspektivli Avropa qaz bazarında artan tələbatla mövcud təchizat arasında yaxın illərdə yaranacaq boşluğun aradan qaldırılmasına öz töhfəsini verəcək və bütün hazırkı qaz təchizatçıları ilə bərabər bu bazarda özünə layiq yer tutacaq".

Konfransın ikinci günündə "Xəzər dənizinin ofşor yataqlarında 70 illik hasilat tarixi", "Ətraf mühit və sənaye təhlükəsizliyi üzrə davamlı inkişafa dair kompleks yanaşma", "Kəşfiyyat və hasilat paneli: gələcək potensialın açarı", "Ağıllı" infrastruktur sayəsində istehsal səmərəliliyi" mövzularında müzakirələr aparıldı.

SOCAR-ın birinci vitse-prezidenti, akademik Xoşbəxt Yusifzadə Azərbaycan neft-qaz sənayesinin tarixindən, əldə olunan nailiyyətlərdən və qazanılan uğurlardan danışdı. O, cari ildə Azərbaycanın neft tarixində mühüm əhəmiyyət kəsb edən "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasının 25-ci ildönümünün qeyd edilməsini vurğuladı. Bildirdi ki, Azərbaycan bu vaxtadək Xəzərdəki "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlarından 280 milyon ton mənfəət nefti əldə edib. İndiyədək "Azəri-Çıraq-Günəşli"dən 483 milyon ton neft və 157 milyard kubmetr təbii qaz hasil olunub.

Akademik qeyd etdi ki, Azərbaycan neft sənayesində çox mühüm yeri olan Neft Daşlarının bu il 70 illiyi tamam olur. Neft Daşlarındakı yataqlardan bu vaxtadək 178 milyon ton neft çıxarılıb.

İki gün davam edən konfransa 30 ölkədən 600-dən çox nümayəndə qatıldı.

Dörd günlük sərqi-konfrans iyunun 1-də öz işini uğurla sona çatdırdı.

Ə.F. Süleymanov